

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

epilepsie je nemoc, ale z pohledu historie je to složitější. Magická interpretace epilepsie má dlouhou historii. Lidé nacházeli podobnost mezi epilepsií a extatickými stavy vyvolanými šamany a kouzelníky. Záchvat byl interpretován jako vstup posvátnosti, nebo naopak prokletí, do těla nemocného. Nemocný s epilepsií byl tedy pokládán za osobu posvátnou nebo prokletou, pohled se měnil. Řekové kladli za vinu vznik epilepsie bohyni kouzel a strašidel Hekaté. Avšak Hippokrates zřejmě jako první prohlásil, že epilepsie není svatější než jiné choroby, a poměrně přesně ji popsal. I název epilepsie pochází ze starořeckého pojmu záchvat. V římské říši epilepsii říkali *morbus sacer* – posvátná nemoc, kdy do těla vstupuje božstvo. Proto také *morbus divinus*. Také *morbus commitalis* – pokud došlo k záchvatu v průběhu sněmu – *commitium* – musel být přerušen. Caesar měl zřejmě občas epileptický záchvat, ale v ovládnutí říše mu to nevadilo. Proměnu Šavla ve svatého Pavla namaloval Caravaggio jako záchvat po pádu z koně.

Koneckonců, máme i v naší historii podivné názvy – padoucnice, psotník (psota – bída), slovensky padavá choroba, nešťastni-

ca, zlá choroba... Konec středověku přinesl nové myšlení a rozvoj univerzit. Mozek se pitval a poznával. Změna týkající se epilepsie přicházela s renesancí. Rektor Karlovy univerzity Marcus Marci (1595–1667) popsal jako určující příznak epilepsie poruchu vědomí a popsal tři druhy záchvatů – generalizovaný, absence a psychomotorické paroxysmy. Poznání epilepsie se dál rozvíjelo a průlom nastal v roce 1857, kdy anglický lékař sir Charles Locock podával duševně nemocným, ale sexuálně aktivním pacientům bromidy, aby utlumil sexualitu – a všiml si, že utlumil také epileptické záchvaty. První antiepileptikum bylo na světě. Postupně se také měnil názor veřejnosti na epilepsii. Někde víc, někde méně...

Začátkem 80. let jsme zkoumali přístup české veřejnosti k nemocným s epilepsií. Použili jsme dotazníky, které byly opakovaně testované, nejdříve v USA, později v dalších zemích. Ptali jsme se, nakolik rozumějí pojmu epilepsie (na obrázku Q1), zda tolerují epilepsii u dětí (Q2), zda považují epilepsii za duševní nemoc (Q3), zda souhlasí s možností zaměstnávat osoby s epilepsií (Q4). Výsledky byly mnohem horší než v USA a v Německu. Snažili jsme se do československého tisku dodat informace

o podstatě epilepsie, moc to nepomohlo, byli jsme za železnou oponou, komunikace se světem byla omezená, informacím v médiích socialistického státu se nedalo věřit, tomu zřejmě odpovídala mentalita naplněná nedůvěrou v cokoliv. Stejně otázky jsme pak testovali v letech 1998 a 2009. Došlo k razantní změně, odpovědi se již nelišily od západní Evropy. Posun ve vztahu k nemocným s epilepsií byl velmi výrazný. Roli hrála změna režimu vedoucí k osobní svobodě a také ke svobodnému tisku, které měly velký dopad na informovanost a změnu postojů obyvatel České republiky.

Dnes jsme s diagnostikou a terapií epilepsie úplně jinde. Nové léky, chirurgie epilepsie, neurostimulace... Ale to by bylo na jiný článek.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší prof. MUDr. Ivan Rektor, CSC, FCMA, FANA, FEAN
předseda redakční rady

Novotna I, Rektor I. The long-term development of public attitudes towards people with epilepsy in the Czech Republic: 1981, 1984, 1998 and 2009 studies. *Acta Neurologica Scandinavica*. 2016;135:454-458.

